

Ekoci – eko civilna iniciativa Slovenije, Združenje za trajnostno prihodnost

Ulica Savinjske čete 4,3310 Žalec, Slovenija;

www.ekoci.si; ekoci.si@gmail.com; Fb:Ekoci - eko civilna iniciativa Slovenije Oskrbimo Slovenijo - Štafeta semen..

POBUDE ZA ZAŠČITO IN OHRANITEV PLANINSKIH DOMOV SLOVENIJI

- **KOT STRATEŠKA INFRASTRUKTURA**
- **KOT KULTURNA IN TRADICIONALNA DEDIŠČINA – DOSTOPNA PREBIVALCEM SLOVENIJE**

Združenje za trajnostno prihodnost Ekoci, eko civilna iniciativa Slovenija s somišljeniki smo zaskrbljeni, ko smo iz medijev izvedeli, da se predvidevajo prodaje planinskih koč trenutno na Vršiču in morebitno prodajo Ribniške koč na Pohorju. Na Veliki Planini je že v privatni lasti in se prodaja novemu kupcu. Zato se obračamo na Vas s pozitivnimi pobudami, kako bi lahko ohranili in obnovili planinske koč po namembnosti kot jo poznamo danes.. Sploh zato ker so **Planinski domovi kot kritična infrastruktura zelo pomembni sploh v času spremenjenih geopolitičnih in podnebnih sprememb in pomembni za reševanje v gorah. So del kulturne dediščine, edinstvena stavbna dediščina in ponazarja delo udejanjenih vrednot del, sodelovanja in spoštovanja do narave in gora.**

Predstavitev predlagateljev.

Somišljeniki si prizadevamo za povečanje samooskrbe ohranjanje slovenskih semen in naravnih resursov. Smo pobudniki vseslovenskega gibanja za povečanje samooskrbe in ohranjanje slovenskih semen že od leta 2012 dalje.. V okviru svojih dejavnosti imamo tudi somišljenike, ki si v okviru aktivnosti **»Nič nas ne sme presenetiti - bodimo pripravljeni«** prizadevamo za čim večjo pripravljenost posameznika na morebitne posledice naravnih ujm ter odpornosti posameznika in družbe v primeru težav prehranske varnosti ter priprav na posledice nepredvidenih dogodkov. Želimo večjo odpornost in pripravljenost širše družbe na morebitne težave v primeru naravnih nesreč. Prizadevamo si za ohranjanje naravnih resursov kot so kmetijska zemljišča in opozarjamo na pomen strateških lokacij in kritične infrastrukture. Vedno iščemo pozitivne rešitve – na laičen način »od spodaj navzgor« s sodelovanjem mnenj nekaterih strokovnjakov. Spodbujamo aktivno državljanstvo in pozitivne pobude pošiljamo v preučitev odločevalcem. Zelo smo bili zaskrbljeni glede informacij o razprodaji planinskih koč, zato se obračamo na Vas.

V oktobru 2024 smo namreč zasledili v medijih, da se razprodajajo nekatere planinske koč.

Več info o prodaji planinskih koč:

- Oddajo **»Zob časa načanja planinske koč, prav tako prostovoljstvo pri njihovi obnovi«** lahko slišite na povezavi <https://prvi.rtv slo.si/podkast/jutranja-kronika/44/175079938> od 15 minute dalje.

Ekoci – eko civilna iniciativa Slovenije, Združenje za trajnostno prihodnost

Ulica Savinjske čete 4, 3310 Žalec, Slovenija;

www.ekoci.si; ekoci.si@gmail.com; Fb:Ekoci - eko civilna iniciativa Slovenije Oskrbimo Slovenijo - Štafeta semen..

- Članek, ki opisuje nameravano prodajo Tičarjevega doma na Vršiču in morebitno prodajo Ribniške koč na Pohorju: . <https://siol.net/novice/slovenija/planinsko-drustvo-jesenice-v-velikih-dolgovih-prodali-bi-ticarjev-dom-na-vrsicu-646265>
- Oddajo Studio ob 17tih z naslovom »Kakšna bo prihodnost planinskih koč in ali je pričakovati njihovo komercializacijo« lahko slišite na povezavi <https://www.rtv slo.si/rtv365/arhiv/175081700?s=mmc>
- Na Veliki planini se ponovno razprodaja planinska koč, ki je sicer že bila v zasebni lasti. Ali bo v prihodnje še tam planinska koč ali bo nastrala kakšna privatna dependansa z omejenim dostopom? <https://nepremicnine.siol.net/novice/na-veliki-planini-naprodaj-priljubljena-planinska-koca-332>

Somišljeniki Ekoci - eko civilne iniciative Slovenije, Združenje za trajnostno **prihodnost si želimo tudi čim močnejše Civilne zaščite, ki pa potrebuje tudi resurse kot so npr. planinski domovi za primer reševanje v gorah ali v primeru naravnih ujm.** Lahko dajejo zatočišče zaradi pretrganih transportnih poti, zaradi naravnih ujm. Da bi pripomogli k ustavitvi razprodaje planinskih domov smo zbrali pobude za vključitve nekaterih načinov, da o njih razmislijo tako Planinska društva, Planinska zveza predvsem pa odločevalci.

Planinski domovi kot kritična infrastruktura so pomembna sploh v času spremenjenih geopolitičnih in podnebnih sprememb, ki navadi stojijo na strateških lokacijah.

Skrbi nas namreč, da bi **planinske koč pokupili tujci in onemogočili dostop in uporabo širšim množicam ljudi.** Sprašujemo se ali bodo naši planinski domovi, **večinoma narejeni s prostovoljnim delom naših prednikov, zdaj na voljo le petičnim gostom in uporabljeni za privatne rezidence?** Skupaj z objekti se **prodajajo tudi strateška zemljišča, ki so pomembna za gorsko reševanje.** Ali smemo prepustiti te lokacije zasebnikom?

Kaj lahko pripomore vsakdo izmed nas, da ne usahne kulturna dediščina in vrednote, Večina koč je bilo namreč narejenih s prostovoljnim delom? Ponazarjajo domoljubje. Ali se še spomnimo zakaj je Jakob Aljaž, kupil vrh Triglava? In kako je vihrala zastava na vrhu Triglava ob razglasitvi samostojnosti Slovenije?

Menimo, da je potrebno pravočasno reagirati, da se ne začnejo domine podirati in se pričnejo koč razprodajati - cenitve za prodajo nekaterih koč so baje že narejene, razmišljajo o prodaji Tičarjevega doma, ki so jo sicer zavrnilo, ker kupec naj ne bi nadaljeval z dejavnostjo planinskega doma. Baje se pripravljajo še nekatere druge lokacije. **Za planinske koč se naj uredi tudi sistemsko financiranje.**

Ekoci – eko civilna iniciativa Slovenije, Združenje za trajnostno prihodnost

Ulica Savinjske čete 4, 3310 Žalec, Slovenija;

www.ekoci.si; ekoci.si@gmail.com; Fb:Ekoci - eko civilna iniciativa Slovenije Oskrbimo Slovenijo - Štafeta semen..

POBUDE V RAZMISLEK - ZA OHRANITEV IN ZAŠČITO SLOVENSkih PLANINSKIH DOMOV

Vljudno vas naprošamo, za celostni pristop in vaše čimprejše angažiranje.

1. Predlagamo, **da se planinske kočje uvrstijo v kritično infrastrukturo**, kar bi omogočilo nemoten dostop gorskim reševalcem. **Civilni zaščiti** bi planinske kočje na voljo tudi v času morebitnim drugim potrebam za zaščito in reševanje ob morebitni prekinitvi transportnih poti zaradi ujm. Zagotovilo se bi namensko rabo planinskih tudi za pridobitev veščin vojakov, policistov, reševalcev, tabornikov, mladinskih taborov ter pohodnikov ter ohranilo namembnost planinskih koč kot jih poznamo danes.
2. **Planinska društva naj registrirajo planinske domove kot stavbno, kulturno dediščino kot muzeje na prostem.** Planinske kočje so del naše zgodovine, so del tradicije in kulture naših prednikov, naši »muzeji« na planinskih vrhovih. Ohrani se naj prvotna oblika delovanja in postrežba kot je bila nekoč, kot del kulturne dediščine (planinske kočje naj ne spadajo med hotelska ali gostinska podjetja)
3. **Planinske kočje se naj registrirajo tudi kot nesnovna dediščina.** Večina teh koč je bila zgrajenih s prostovoljskim delom in nosijo zgodovinski pomen. Poudarjajo zgodovinske vrednote medsebojne pomoči in vrednot spoštovanja do dela in narave.
4. **Skrbništvu in vzdrževanje:** Država naj zagotovi zaposlitev skrbnikov za ohranjanje in vzdrževanje planinskih koč oz. jih zaposli kot vodje, podobno kot v muzejih. S pridobitnim delom pa se naj ukvarjajo planinska društva.
5. **Posodobitev in nadgradnja novih kapacitet planinskih koč** pa naj poteka tako, da se poleg obstoječih stavb namestijo **dodatni sanitarni ali bivalni tipskimi kontejnerji ali se izvajajo z modularno gradnjo** (zaradi kratke sezone, ko se lahko izvajajo gradbena dela). Moduli naj bodo **narejeni izključno iz slovenskega lesa (Čar lesa), zunanost pa naj se dodatno uredi in naj bo prilagojena videzu posamezne planinske kočje.**
6. **Državno lastništvo zemljišč:** Država naj odkupi zemljišča in jih **prenese na Sklad kmetijskih zemljišč, oz. ustrezno zaščiti** s čimer bi preprečili prodajo teh zemljišč zasebnim lastnikom.
7. **Aktivacija aktivnega državljanstva.** Letno obiše slovenske planinske kočje na tisoče ljudi. Ljubezen do gora teh ljudi, ki jih obiskujejo **se lahko dokaže tudi na način aktivnega državljanstva.** Planinska zveza naj obudi prostovoljstvo, planinci pa se naj aktivirajo tudi s fizičnim delom pri obnovi domov. Tako lahko obudijo vrednote prostovoljstva (npr. naj nesejo eno opeko na planinsko kočjo, zaradi zmanjšanja stroškov transporta.
8. Na tak način bi krepili tudi zavzetost in zavedanje prostovoljstva in planinskih koč. Krepili bi okoljsko zavest in zavedanja vrednote do prostega pristopa do planinskih koč. V te aktivnosti je potrebno vključiti tudi mlade.

Ekoci – eko civilna iniciativa Slovenije, Združenje za trajnostno prihodnost

Ulica Savinjske čete 4, 3310 Žalec, Slovenija;

www.ekoci.si; ekoci.si@gmail.com; Fb:Ekoci - eko civilna iniciativa Slovenije Oskrbimo Slovenijo - Štafeta semen..

9. **Prostovoljno delo in bonitetni sistem.** Angažiranje prostovoljcev **za obnovo koč je možno vzpodbuditi tudi na način, da se uvede sistem bonitetnih točk**, ki jih bodo dobili tisti, ki bodo sodelovali pri obnovi planinskih koč.
- Bonitetne točke bi lahko bile vnovčljive tudi pri donatorjih ali kot usluge v planinskih domovih, npr zagotavljalje bi prednostno pravico pri rezervaciji. Prav tako je **potrebno dolgoročno uvesti dvojne cene - nižje za domače, slovenske pohodnike, sploh tiste, ki bodo pomagali obnavljati planinske domove in višje za vse ostale tuje obiskovalce in turiste.**
10. **Donacije za gradbeni material:** Zbiranje donacij za gradbeni material in koordinacijo prenosa gradbenega materiala na kočje naj prevzamejo Planinska društva ali Planinska zveza ali organizirani prostovoljci.

POVZETEK. Da bomo zaščitili in ohranili planinske domove naj sodelujejo vsi segmenti družbe. Z udobje pohodnikov ter pomembne za pohodništvo in gorski turizem in šport v Sloveniji.. **Planinske kočje niso le zatočišča**; so srce slovenskega planinskega turizma. **Njihova prodaja zasebnim lastnikom** bi lahko ogrozila dostopnost za širše množice in ogrozila tradicijo obiskovanja naših gora. Ohranjanje planinskih koč v lasti države in Planinskih društev **ni le vprašanje varovanja kulturne dediščine, temveč tudi zagotavljanja enakopravnega dostopa do naravnih lepot Slovenije za vse.**

Vljudno vas naprošamo za celostni pristop in čimprejšnje angažiranje. Pobude so napisane dobronamerno in upamo, da bodo pomoč v razmislek, kaj lahko storijo odločevalci, kaj stroka, politika, pristojne institucije, Planinska društva in Planinska zveza napredni mediji in vsak planinec in tudi posamezni prebivalec Slovenije.

Z aktivnim državljanstvom ljudi in zavednih planincev lahko obnovimo planinske domove ter ohranimo naravno kulturno dediščino za prihodnje rodove. Ter jo prilagodimo za sodobni čas.

Slovenija je naša, takšna naj tudi ostane za prihodnje rodove - s spoštovanjem vrednot suverenosti, domoljubja, varnosti, gora, planin in planinskih domov, spoštovanja do dela, ozemlja, naravne, kulturne in nesnovne dediščine, tradicije.. Za te vrednote si je potrebno prizadevati vsak dan znova po svojih močeh. Ali bomo zmogli? Prepričani smo, da zmoremo, če stopimo skupaj.

Z Veseljem pričakujemo vaš odgovor, če so vam bile naše pobude v pomoč oz. kaj boste storili, da ohranimo planinske domove.

S spoštovanjem.

Za Ekoci, eko civilno iniciativo Slovenije, Združenje za trajnostno prihodnost,
Irena Rotar, predsednica, Žalec, 25. 10. 2024

V vednost:

- Ministrstvo za gospodarstvo, šport in turizem in Planinska zveza Slovenije